

Historiaa etsimässä

PÄLKÄNE

Metallinetsintä on tunteita herättävä aihe. Harrastajat usein hieman arkailevat julkisuutta ja pelkäävät vastuuttomien kokeilijoiden kaivavan muinaisjäänökset maasta.

Maakuntamuseon ohjauksessa Pirkkalan vanhalla kirkolla metallinilmaisimia hyödynnetään kuitenkin vastuullisesti. Pirkkalassa on paikalla Pirkanmaan arkeologian harrastajat Sarsa ry:n puheenjohtaja **Heikki Reskola** poikansa **Ilmarin** kanssa. Paikalle on tullut myös pälkäneläinen **Markku Vesterinen**.

Piippauksia pellolla

Seuraan Vesterisen työskentelyä Pirkkalan seurakunnan omistamalla pellolla, jossa kolmisenkymmentä harrastajaa etenee kahtena linjana pellon päästä päähän. Monella on kuulokkeet korvillan. Äänen korkeus kuulemma kertoo löytyneen metallin laadusta. Kaikilla ei ole laitteessaan kuulokkeita ja tienoon täyttää melkoinen piipitys.

Harrastus näyttää olevan varsin miehinen, yhtään naista ei laitteen kanssa ole paikalla. Arkeologian harrastajien porukassa sentään on naisiakin, samoin museon arkeologit ovat molemmat naisia.

Ohikulkijat pysähtyvät kyselemään, onko jonkun sormus hukkunut peltoon, vai mikä on etsinnän kohteena. Kyseessä on Maakuntamu-

seon kartoitus, jolla etsitään merkkejä rautakautisesta asutuksesta.

Vesterinen kävelee heilutaen metallinpaljastinta rauhallisesti puolelta toiselle ja pysähtyy tuon tuostakin kaivamaan maata lapiollaan. Hänelle saaliiksi tulee pääasiassa rautanauvoja ja pullonkorkeja. Koko ryhmän voimin löytyy kuitenkin myös pari muinaismuistoa.

– Pelloilta löytyi viikinkiaikainen rautainen punnus, jonka pronssipinnoite on osin sulanut. Tämä viittaisi kalmistoon, kertoo arkeologi **Ulla Moilanen** Pirkanmaan maakuntamuseosta.

– Toinen merkittävä löytö, tanskalainen raha, on noin 1520-luvulta, hän lisää.

Metallinilmaisimien tunnistaa metallin noin 20 senttimetrin syvyydeltä eli juuri siitä kerroksesta, joka on pelloilla muokkauksen kohteena. Pellot ja niityt ovat metallinetsintäkäytölle helpompia ja siksi suosituimpia maastoja kuin metsä.

Suomen hapan maaperä hävittää kankaat ja luut melko tehokkaasti, joten pääosa löydöistä on metallia ja keramiikkaa.

– Kulta, hopea ja pronssi kestävät paremmin lannoitteiden syövyttävää vaikutusta, mutta pehmeät metallit muokkautuvat jokaisesta koneen osumasta, Vesterinen selittää.

Toiset laitteet toimivat myös veden alla, ja rannoilta metallin etsiminen onkin

suosittua. Tästä hyötyvät myös rantojen käyttäjät, kun esimerkiksi pullonkorkeita saadaan nostettua ylös.

Yhteistyö sai alkunsa Pälkäneeltä

Pirkkalan pellot ovat hyvä esimerkki siitä, miten sekä Pirkanmaan maakuntamuseo että aktiiviset harrastajat hyötyvät yhteistyöstä. Museon resursseilla pelloilla olisi korkeintaan kaksi henkilöä tekemässä etsintöjä, nyt peltoa haravoi kolmenkymmenen miehen joukko.

Harrastajat puolestaan pääsevät etsimään mahdolliselle muinaismuistokohteelle, jonne muutoin ei olisi mitään asiaa.

Ensimmäisen kerran Pirkanmaan maakuntamuseo ja harrastajat tekivät yhteistyötä Pälkäneen rauniokirkolla kaksi vuotta sitten. Silloin paikalla oli vain muutama harrastaja. Nyt tieto tapahtumasta on levinnyt harrastajien oman tiedotuskanavan kautta ja kaukaisimmat ovat saapuneet paikalle Pohjanmaalta saakka.

– Kutsuimme muutamia harrastajia, joiden kanssa olemme tehneet yhteistyötä aiemminkin ja he sitten tiedottivat asiasta eteenpäin, Moilanen kertoo.

Kaikki tapahtumaan tulleet ilmoittautuivat museolle etukäteen.

Pullonkorkeja ja nappeja

Vesterinen aloitti metallinil-

Markku Vesterinen etsii metallinilmaisimen avulla metalliesineitä. Laite ilmaisee metallin löytymisestä äänellä ja lapion avulla esine kaivetaan varovasti esiin. Näytteet pakataan yksitellen salpapusseihin, joihin kirjoitetaan löytöpaikan tarkat sijaintitiedot.

maisinharrastuksensa viitisen vuotta sitten uuden työka-

rin ja vanhemman poikansa innostamana. Laitteen hän hankki käytettynä, joten harrastus ei vaatinut suuria investointeja.

– Laitetta tulee käytettyä lähinnä keväisin, kun kasvillisuus ei vielä peitä maaperää tai sitten näin syksyllä, kun maa on taas paljaana, hän kertoo.

Pääosin Vesterinen etsii metallia pelloilta. Pelloilla etsimiseen tarvitaan aina maanomistajan lupa.

– Pääosin maanomistajat suhtautuvat myönteisesti. Keräämme metalliroskat pois ja sitähan suurin osa löydöistä on - pullonkorkeja. Yleisimpiä löytöjä ovat epämääräiset raudat, soljet ja napit. Peitämme jälkemme ja käymme sovittaessa etsinnän jälkeen näyttämässä, mitä mukaan tarttui, Vesterinen kuvaa toimintatapaansa.

Mielenkiintoisin löytö Vesteriselle tuli muutama vuosi sitten, kun hän löysi Ruokolasta Los Angelesin olympiakisojen hopeisen pinssin vuodelta 1932.

– Vastaavaa myydään netissä suureen seitsemän euron hintaan, Vesterinen nauraa hienoimman aarteensa arvoa

ja jatkaa, että rikastumaan harrastuksella ei pääse.

Miestä motivoikin enemmän halu auttaa. Hän lähtee mielellään maakuntamuseon organisoimiin tapahtumiin tai etsimään kadonnutta sormusta tai auton avaimia.

Pälkäneellä paljon muinaismuistoja

Pälkäneellä ja Kangasalla on ollut asutusta kivideltä saakka, joten ei ihme, että muinaismuistojakin löytyy. Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäänösten rekistereissä (mukana myös muinaisjäänösten hoito- ja hankerekisterit) on 207 kohdetta Pälkäneen alueelta.

Osa nyt tiedossa olevista paikoista on peräisin ammattilaisten tekemistä arkeologisista kartoituksista, osa on harrastajien tekemiä ilmoituksia.

Yksi tuoreimmista on Vesterisen löytämä rautakautinen kalmisto Arajärventien varrella. Muinaisjäänös tuli vastaan, kun mies lähti tutki- maan isänsä kotipaikan läheisyydessä mäkeä vanhojen kolkoiden löytymisen toivossa. Isä kun oli pelannut paikalla

Markku Vesterinen esittelee Ruokolassa sijaitsevaa rauta-aikaista kalmistoa, joka luokiteltiin muinaismuistoksi hänen löytämiensä vanhojen kupurasolkien vuoksi.